

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА
НА СПЕЦИАЛНОСТ
ПЕДАГОГИКА

Област на висше образование:	1. Педагогически науки
Професионално направление:	1.2. Педагогика
Образователно-квалификационна степен:	бакалавър
	Професионална квалификация:
	Педагог. Начален учител

Квалификационната характеристика на специалиста, завършил специалност „Педагогика” в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”, както и учебният план, осигуряващ неговата подготовка, са съобразени със Закона за висше образование/ ДВ. бр.112 от 27 декември 1995 г., изм. и доп. ДВ. бр.27 от 29 март 2024 г., Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър”, „магистър” и „специалист” /ДВ бр. 76 от 06.08.2002, изм. ДВ бр. 79 от 05.09.2003/, с Наредбата за държавните изисквания за придобиване на проф. квалификация „Учител”/ДВ, бр.89/11.11.2016 г.; изм. и доп. ДВ. бр.10 от 5 февруари 2021 г., Националната класификация на професиите и длъжностите 2011, утвърдена със Заповед No РД 01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика; Наредба № 15 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти /ДВ. бр.61 от 2. 08. 2019 г., в сила от 22.08.2019 г., изм. ДВ. бр.67 от 9 август 2024 г. за изискванията за заемане на длъжностите „учител” и „възпитател”, съобразно придобитото образование, професионална квалификация и правоспособност и Правилник за структурата и организацията на процеса на обучение в ШУ.

I. ЦЕЛИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Специалността **Педагогика** има за цел да подготви бакалаври с широкопрофилна, фундаментална подготовка, с възможност за пълноценна изява като специалисти с научни знания, умения и компетентности за осъществяване на педагогическа, методологическа и изследователска дейност в рамките на образователното пространство.

Това определя насочеността на обучението на студентите в ОКС „бакалавър” към:

- Получаване на задълбочена подготовка в сферата на педагогиката и началното образование;
- Усвояване на комуникативно-експресивни и практически умения за учебна и възпитателна реализация;

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 1 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- Проявяване на професионална компетентност за успешно прилагане на придобитите теоретични знания от областта на методиката в следните направления: български език, математика, природо-научно направление, изобразително изкуство, музика, физическа култура и спорт, предприемачество и технологии.

- Овладяване на компетентности в следните области: преподаване, взаимоотношения с учениците, взаимоотношения с другите педагогически специалисти, лидерство, работа с родителите и семейната общност, възпитателна работа, работа в мултикултурна и приобщаваща училищна среда.

Академичната и професионалната подготовка на завършилите специалност Педагогика се постига в рамките на общотеоретичната, специализиращата и практическата подготовка чрез задължителните, избираемите, факултативните дисциплини и практическо обучение по време на следването.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ – КОМПЕТЕНЦИИ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ СТУДЕНТИ ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН “БАКАЛАВЪР”

Обучението на бъдещия педагог е насочено към формиране на интелектуално-познавателна, мотивационно-ценностна, педагого-комуникативна и действено-практическа компетентност.

2. Област и обхват на знанията, свързани с първоначална професионална подготовка (педагогическа, психологическа, методическа, специално-предметна подготовка).

- Да притежава фундаментална, специализираща и приложна подготовка в областта на науките за образованието;

- Да има задълбочена психологическа, социологическа, етическа, медико-хигиенна, специално-предметна и организационно-управленска подготовка;

- Да прилага компетентностния подход в работата си при придобиване на ключови компетентности от учениците;

- Да познава иновативни образователни технологии, техники и методи за преподаване и оценяване;

- Да има знания за основни принципи и съдържателни направления на възпитателната работа съобразно нейната целенасоченост, ценностна ориентираност, актуални потребности на обществената практика;

- Да притежава знания за когнитивното, емоционалното и физическото развитие на отделните възрастови групи деца и ученици и ориентира обучението в зависимост от индивидуалните им потребности;

- Да познава възможностите на информационните и комуникационните технологии и механизмите за интегрирането и приложението им в образователния процес;

- Да има знания за методи за работа в мултикултурна среда, за подкрепа и мотивиране на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с обучителни трудности или в риск, както и с изявени дарби;

- Да познава и прилага техники за превенция и справяне в конфликтна ситуация, подбира методи и подходи, ориентирани към формиране на съпричастност, ангажираност, солидарност, съобразяване с личностните и ценностните различия между хората като основа за взаимно разбирателство;

- Да притежава знания за ролята на класния ръководител като посредник и медиатор във взаимоотношенията между учениците, родителите и другите педагогически специалисти;

- Да владее техники и начини за формиране в децата и учениците на

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 2 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

комуникативни умения, критично и конструктивно мислене, за ефективно търсене, извличане, подбор и преценка на полезността на информация от различни източници;

- Да познава основните теоретични проблеми на лидерството в образованието, както и подходящи форми за ефективна и конструктивна работа в рамките на класната стая и управлението на ученическия клас;
- Да разпознава факторите и причините в семейната среда, които подпомагат или затрудняват адаптирането на децата към училищната среда, ученето и възможностите за тяхното преодоляване чрез активно взаимодействие с представителите на семейната общност;
- Да познава учебната и училищна документация и документацията на институции, в които се реализира педагогическа дейност.

3. **Област и обхват на уменията, свързани с:**

- ***Планиране на педагогическата и възпитателната дейност:***

- Да познава държавните образователни стандарти и планира дейността си, свързана с обучението и възпитанието на децата и учениците;
- Да дефинира ясни образователни цели, да планира техники за учене и мотивиране на децата/учениците, за реализиране на вътрешнопредметни и междупредметни връзки и прогнозира очакваните резултати;
- Да познава специфичните потребности на всяко дете/ученик и планира дейности за индивидуална работа и за подкрепа;
- Да притежава знания и умения за работа деца/ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания или с изявиени дарби;
- Да прилага на консултативния подход в процесите на възпитание и обучение;
- Да притежава знания и умения за прилагане на подходи за споделено преподаване по тема от учебното съдържание с други учители в процеса на обучение;
- Да познава и планира използването на иновативни методи за преподаване и оценяване на резултатите на учениците, основаващи се на сътрудничество за постигане на по-добри резултати;

- ***Организиране и управление на педагогическата дейност:***

- Да организира и ръководи възпитателната дейност в началните и средните учебно- възпитателни заведения, специализираните детски заведения и социално-педагогическите заведения;
- Да консултира, организира и провежда възпитателна дейност;
- Да реализира ефективно педагогическо общуване;
- Да отчита особеностите на децата/учениците в групата/класа;
- Да подбира и прилага иновативни методи и използва подходящи средства и материали за самоподготовка и при реализиране на възпитателната дейност;
- Да осигурява възможност за упражняване и прилагане на придобитите знания, за развиване на творческото мислене и мотивация за самостоятелна дейност, както и за получаване на обратна информация;
- Да прилага информационните и комуникационните технологии в работата си и мотивира децата/учениците за използването им;
- Да насърчава придобиването на ключовите компетентности;
- Да направлява усвояването на знания, придобиването на умения и нагласи за успех у децата/учениците, за самостоятелен живот, за междуличностно и межкултурно общуване, вземане на решения, съпричастност, отговорност за собствените действия, за критично и креативно мислене и др.;
- Да съдейства за възпитанието, развитието и изявата на личностния потенциал на всяко дете/ученик;

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 3 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- Да осигурява позитивна образователна среда, свързана с индивидуалните потребности на децата/учениците, като оказва подкрепа, насочена към подобряване на резултатите им;
  - Да познава и прилага механизми за превантивна и корекционно-възпитателна дейност при деца и младежи с девиантно поведение;
  - Да прилага изискванията за безопасни условия на обучение, възпитание и труд, осигуряване на децата/учениците сигурна и безопасна среда, включително и за работата в интернет среда и да формира положително отношение за опазване на материално-техническата база;
  - Да владее техники за презентиране и оказване на подкрепа за изграждане на презентационни умения в учениците;
- **Оценяване на напредъка на децата/учениците/възрастните обучаеми;**
  - Да диагностицира и анализира състоянията на възпитателната дейност, равнищата на възпитаност, професионалната ориентираност на учещите се и др.;
  - Да познава държавните образователни стандарти за оценяване на резултатите от обучението на учениците и за предучилищното образование и умело разработва и прилага ефективен инструментариум за проверка и оценка (диагностика) на постигнатите резултати на децата/учениците, за определяне на достигнатото равнище на усвояване на знания и придобиване на умения от всяко дете или ученик;
  - Да умее да използва подходящи методи, средства и подходи (в т.ч. и иновативни) за насърчаване на напредъка и постигнатите резултати от децата или учениците и да определя критерии и показатели за оценяване на знанията и уменията на учениците, с които запознава както класа/групата, така и отделния ученик/дете;
  - Да притежава умения и осигурява обективна и навременна информация за индивидуалното развитие и за постигнатите резултати от детето/ученика, информира родителите за тях и определя мерки за допълнителна подкрепа, консултиране и коригиране, като използва конструктивно обратната връзка за подобряване на преподавателската си работа;
  - Да оценява напредъка на децата/учениците/възрастните;
  - Да изгражда умения у децата/учениците/възрастните за самооценка, самокритичност и самоусъвършенстване;
  - Да планира, организира и реализира педагогически и социално-педагогически изследвания;
  - Да извършва качествен анализ и контрол на образователно-възпитателната дейност в учебно-възпитателните заведения и институции, в които се реализира педагогическа дейност.
- **Управление на процесите в отделни групи или паралелки от класове:**
  - Да извършва професионално консултиране и ориентиране сред учениците, учителите, родителите, възрастните в рамките на собствената квалификация;
  - Да притежава знания и умения за работа в хетерогенна среда и подпомага социалната интеграция на деца/ученици със затруднения, като инициира и организира различни форми на взаимодействие, изгражда взаимоотношения, основани на взаимно доверие и уважение в групата и класа;
  - Да организира, координира и контролира дейностите по време на преподаването, поддържа необходимата дисциплина и работна атмосфера в класа/групата, цели постигане на планираните резултати, работи с всички групи (изявени и напреднали, с обучителни трудности, с пропуски и др.), обобщава постигнатите резултати;
  - Да умее да ръководи група/клас, като споделя грижата и отговорността за децата/учениците, формира умения за работа в екип, мотивира ги за участие в планираните

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 4 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

дейности и за самостоятелно учене, възпитава в дух на толерантност и формира гражданска позиция;

- Да познава и прилага конструктивни подходи на сътрудничество, за насочване на учениците към автономия в ученето чрез придобиване на ключови умения, а не механично запаметяване;
- Да проявява отношение към специфичните потребности на деца/ученици, прилага диференциран подход за обучение с цел подпомагане на ефективното учене;
- Да разпознава причините и факторите за агресивно, асоциално и антисоциално поведение и прилага ефективни методи за противодействие и реагиране при всяка специфична ситуация;
- Да притежава умения на организатор и ръководител в групата или класа, да подкрепя разработването на правила за вътрешния ред и насърчава спазването им;
- Да насърчава участието на учениците във формите на ученическото самоуправление да участват в обсъждането при решаване на въпроси, засягащи училищния живот и училищната общност, в т.ч. училищния учебен план.

4. Лични и социални компетенции

- *Лични компетентности:*

- Да поддържа на широка осведоменост за новостите в областта на педагогиката;
- Да формира на професионална мотивираност и отношение към бъдещата професия;
- Да развива уменията си за аналитично, конструктивно мислене и критична наблюдателност, изявена в бързо ориентиране, констатиране и оценяване и вземане на решения;
- Да притежава култура на общуване и спазване на общочовешки ценности и етични етичния кодекс за работа с деца и етичния кодекс на образователната общност, познава правата на детето, спазва професионална етика, както и изискванията за конфиденциалност по отношение на деца/ученици;
- Да спазва на законно установените норми, които имат отношение към професионалните права, задължения и трудовото му правоотношение;
- Да развива умения за по-нататъшно самоусъвършенстване.

- *Социални и граждански компетентности*

- Да притежава умения за поддържане на професионални взаимоотношения, изградени на основа на общи интереси за работа в екип и професионални мрежи;
- Да реализира партньорство с педагогическите специалисти и участие в дейности, свързани с разработването на стратегия за развитие на институцията, в актуализирането и в изпълнението на конкретни дейности и задачи;
- Да създава и поддържа конструктивни професионални взаимоотношения;
- Да осъществява методическа и организационна подкрепа в институции с образователна и педагогическа дейност;
- Да взаимодейства с други педагогически специалисти за осигуряване на равни образователни възможности при интеграцията на деца/ученици.

- *Работа с родители и други заинтересовани страни:*

- Да приобщава родителите за постигането на образователните цели;
- Да подкрепя и поощрява усилията на родителите на деца/ученици със специални образователни потребности, с обучителни трудности или в неравностойно положение за справяне с различни социални проблеми;
- Да организира и провежда родителски срещи, предоставя навременна и вярна информация за резултатите на децата/учениците по отношение на напредък, отсъствия и др.;

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 5 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- Да участва в изпълнение на съвместни инициативи и проекти на институцията с обществения съвет, училищното настоятелство и други партньорски организации;

5. Професионални компетенции

- Да спазва законоустановените норми, които имат отношение към професионалните права, задължения и трудовото му правоотношение;
- Да изгражда умения за по-нататъшно самоусъвършенстване;
- Да осъществява професионална педагогическа дейност в институции в държавния, публичния, частния и неправителствения сектор;
- Да интегрира теоретичните знания с практическия опит, като гаранция за ефективна помощ;
- Да осъществява профилактика, активно взаимодействие, посредничество и подпомагане на индивиди, семейства, групи и общности от населението с особени потребности.;
- Да умее да провеждат аналитико-диагностични, прогностични, социално-профилактични, корекционни, организационни и други дейности в областта на образованието.
- Да провежда анкети, подготвят доклади, да представят комплексни оценки, да работят с документи;
- Да усъвършенства организацията на собствената си дейност и условия на труд, да разширяват възможностите за обмен на опит в рамките на професията и професионалната рефлексия.;
- Да взаимодейства с родители и други заинтересовани страни в извънучилищни институции;
- Да работи в екип;
- Да осигурява спазването на професионалните и етични стандарти.

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите специалност Педагогика с професионална квалификация, педагог и начален учител в ОКС "бакалавър" получават широкопрофилна педагогическа подготовка за работа в различни области на обществения живот, в които има потребност от педагози. Те могат да извършват основни педагогически дейности във всички видове учебно-възпитателни и социално-педагогически заведения в Република България: възпитателна, консултативна, организационно-управленска. Завършилите специалност Педагогика с професионална квалификация, педагог и начален учител могат да бъдат назначавани и да работят на следните длъжности съобразно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България – 2011:

1. Педагози:
  - Педагогически съветник;
  - Педагог.
2. Учители в начален етап на основното образование (I-IV клас):
  - Учител в началния етап на основното образование (I-IV клас);
  - Учител в група за целодневна организация на учебния ден в I - IV клас;
  - Учител/преподавател в детски школи, центрове за работа с деца, ръководител на групи ученици за извънкласна дейност;
3. Възпитатели:
  - Възпитател;
    - Възпитател в образователни и социално-педагогически институции, общежития, домове за деца, лишени от родителска грижа във възпитателно-

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 6 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- училищни институции;
  - Възпитател в Комисиите за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
  - Възпитатели във всички учебно-възпитателни заведения - училища, общежития, домове за деца, организации, предоставящи социални услуги за деца, възпитателни училища-интернати, социално-педагогически интернати.
  - Възпитатели в институции от закрит тип.
  - Секретар на Местна комисиите за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
4. Инспектори:
- Инспектор в Детска педагогическа стая.
  - Инспектор в Пробационна служба.
5. Административно-управленски длъжности в детски отдели, институции за масова и художествена комуникация, диагностични и прогностични центрове, частни училища и занимални.

IV. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН “БАКАЛАВЪР” ПО СПЕЦИАЛНОСТ “ПЕДАГОГИКА”

Бакалавърската степен се придобива след четири годишен курс (8 семестъра и 240 кредита) в редовна форма на обучение, съгласно приложения Учебен план.

Дипломирането се осъществява в два варианта:

Първи вариант:

1. Държавен практико-приложен изпит по педагогика и начална училищна педагогика;
2. Държавен изпит по педагогика и психология – писмен;
3. Държавен изпит по изучаваните методики – устен.

Втори вариант:

2. Държавен практико-приложен изпит по педагогика и начална училищна педагогика;
3. Защита на дипломна работа.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Завършилиите ОКС „бакалавър” могат да:

1. Да продължат образованието си в образователно-квалификационна степен „магистър”.
2. Да получат второ висше образование.
3. Да участват в различни форми на продължаващо обучение през целия си живот.

Квалификационна характеристика „Педагогика“ - бакалавър	Издание 1	Редакция 2	11.03.2025 г.	стр. 7 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------